

najmě pokud se sil učitelských týče, leč přes to trpělo neustálými reformními a reorganisačními akcemi, které byly velmi ukvapeně prováděny a vnášely paniku do škol. I péče o hmotné postavení personálu učitelského nesla ráz nesoustavnosti a nejednotnosti. Velkým nedostatkem byl naprostý nezájem o školství odborné, zejména řemeslnické, které existovalo zcela sporadicky. Tomu nedostatku vděčilo Rusko za to, že vedení ruského průmyslu se zmocnili z velké části cizinci, zejména Němci a ovšem židé.

Pokud se ústavní a politické struktury Ruska týče, považuje Kovařík za hlavní příčiny pádu carismu jednak přehnanou centralisaci, která ponechávala guberniální samosprávě málo pravomoci, a pak zejména útisk nejen národností neruských, nýbrž i kmene maloruského, který zejména popuzoval nevelkoruskou inteligenci.

Jinak však posuzuje Kovařík carism přes to, že uznává jeho chyby, velmi příznivě; míní, že carism měl do určité míry vždy demokratický ráz a soudí, že pro budoucnost bude carism *mutatis mutandis* nutně vládní formou nového Ruska, ježto prý anarchické sklony povahy slovanské, zejména ruské, ryzí lidovládu vylučují.

Kovaříkova práce jest výplodem — byť i ne vždy uhlazeně poddaným — dlouholeté zkušenosti českého kulturního pracovníka v Rusku, který vskutku charakterně zůstává věren svým starým ideálům politickým. Ovšem autor přes to, že dovedl oceniti i stinné stránky svého ideálu, nedovede vždy správně hodnotiti poučení z historie, jíž se tak často dovolává. A proto uznává, myslím, každý upřímnost a vyvinutý smysl autora této cenné a zajímavé práce pro čest, i když nebude souhlasiti nejen s autorovým stanoviskem politickým, ale i zejména s jeho hodnocením dějin.

Dr. Rudolf Wierer.

Epistulae et acta nuntiorum apostolicorum apud imperatorem 1562—1628. Curis Instituti historici Bohemoslovenici Romae et Prague tomus IV: Ep. Antonii Caetani 1607—1611, pars I. Edidit Milena Linhartová. — Pro úplnost uvádíme, že vyšel první svazek vydání listů a zpráv papežských nunciů u císařského dvora, jimiž se Československý ústav historický přiřazuje k zahraničním edicím nunciatur. Československá edice, jejíž první svazek obsahuje akta z r. 1607, bude mít speciální význam pro politickou a náboženskou historii, pro české právní dějiny pak potud, pokud se dotýká otázek veřejnoprávních a církevně-právních. Vydání je uspořádáno po vzoru zahraničních edicí a opatřeno velmi pečlivým materiálem poznámkovým i rejstříkovým.

Ča.

Univ. doc. dr. Adolf Procházka: Žalobní důvod. Studie k normativní konstrukci civilního sporného procesu. Praha-Brno 1932. Sbírký spisů právn. a národohosp. (vyd. K. Engliš a F. Weyr), svazek LVIII. Nakladatelství »Orbis« v Praze XII. Stran XVIII + 100, cena 30 Kč. — Jde o první procesuální monografii, založenou na teorii normativní. Řešení otázky žalobního důvodu je podáno především — jak již metoda normologické teorie vyžaduje — jako řešení otázky povšechné. Autor ji formuluje jako otázku po důvodu normy, neboť žaloba obsahuje návrh na vydání normy a odůvodnění této normy bude patrně též odůvodněním jejího návrhu. Po tomto položení problému předeseílá spisovatel vlastnímu jeho řešení výkladu o logické souvislosti právních norem, o deklarativním charakteru civilního sporného soudnictví, o procesuální a materiální teorii právní moci, jakož i celkový výklad o soustavě civilního sporného procesu, obsažený v kapitolách o orgánním charakteru civilního sporného řízení, o předpokladech normotvorné povinnosti v civilním sporném soudnictví, o důvodu právní ochrany a o procesním předmětu. Vlastní řešení tématu podává spisovatel v posledních dvou kapitolách o žalobním důvodu a o individualisační jeho funkci. Procházka vychází z konstrukce t. zv. normy předrozsudečné, která je určitou novotou v teorii normologické a kterou bude nutno ještě hlouběji propracovati. Předpoklady normy předrozsudečné jsou